

Izhaja vsak dan ob 3^h pop.
razen nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina:
za Ljubljano . . . Din 10—
po pošti 12—
za inozemstvo 22—

Oglasi po tarifu.

LJUDSKI DNEVNIK

Glasi Narodne Ljudske Stranke.

Nefrankiranih pisem
ne sprejemamo. — Pismenim
vprašanjem je treba priložiti
znamko za odgovor.

Poštno čekovni račun št. 13235.

Uredništvo: Breg, 12. II. nadstr.
Telefon št. 119.

Uprava: Sodna ulica št. 5.
Telefon št. 423.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

(Iz uradniških krogov.)

Pred nekaj dnevi je bil sprejet predlog gospoda finančnega ministra, po katerem dobe državni nameščenci za 1 do 2 din višje dnevnice in stanarino od 4 do 5 Din na dan. — V finančnem odboru so poslanci na drastičen način popisali bedo državnih nameščencev in pribili, da s temi neznatnimi poviški državnim nameščencem nikakor ne bo pomagano, ker je naraščajoča draginja že preseгла veliko več, kakor pa znaša ta povišek. Vsled horendnega povišanja najemnin za stanovanja bodo pa morali uslužbenci od svoje bore plače k stanarini še dodajati. Državni nameščenec je torej tam, kjer je bil — neznosno trpi in z družino vred strada! Državnim nameščencem ni bilo nikdar z rožicami poslano; od nekdanj so imeli tako pičle službene prejeme, da so imeli vedne boje za obstanek, ker se regulacije plač niso nikdar izvršile primerno in sporedno z naraščajočo draginjo, vendar pa so dobivali toliko, da so se vsaj za silo prebili skozi cel mesec. Zadnji dve leti je pa postal njihov položaj tako obupen, da se moramo resno vprašati, kam naj to privede državno upravo, kaj bo s tem stanom? Brez uradnika si ne moremo sploh misliti države, on je steber s katerim stoji in pade država! Vsled tega je uradniško vprašanje važno ne samo za nameščence same, eminentne važnosti je rešitev tega vprašanja za vse državljane, katerim je obstoj s toliko krvi pridobljene države na srcu; častna dolžnost vseh odgovornih činiteljev, posebno pa še bodočih narodnih poslancev pa je, da odpravijo brez odloga ta kulturni škandal!

Državni nameščenci so prišli med najbednejši proletarijat; njih revščina je tako velika, da jo opazi že vsak navadni delavec-dinar, kateremu se državni nameščenec v srce smili. Vsled bede, ki traja že več let, se hudo po zunanosti ne razlikujejo več od navadnega delavca; njih obleke so obrnjene, ponošene in zakrpane; glad se jim vidi na obrazu! Nepopisne notranje muke mora pa državni uradnik pretrpeti vsled ponižanja, katero mora prenašati ne po lastni krivdi, ampak po krivdi merodajnih faktorjev, ki se do sedaj še niso zavedali, da s svojim površnim reševanjem vprašanja tirajo idealnega in državi zvestega nameščenca v obup, z njim pa tudi narod in državo — v propast! — Državni nameščenec je bil nekdanj ponosen na svoj poklic; danes ga je pa zbog njegove bede naravnost sram, da je državni nameščenec; skriva se pred imovitejšimi sloji, ker ga vsak pomilovalni pogled od te strani — neizmerno zaboli! Doma ne more gledati trpljenja pridne žene, ki je od samih vsakdanjih skrbi osivela, v srce ga pretresa pogled na uboge otroke, katerim ne more nuditi dovolj kruha! Plača ne zadostuje niti za najpriprostejšo prehrano, na dopolnitev raztrgane obleke in perila ni misliti! Gorje mu če obišče njegovo družino povrhu še bolezen! Plača uradnika IV. čin. razreda znaša z vsemi dokladami vred okoli 3000 Din na mesec. Uradniki tega činov-

nega razreda so med najvišjimi v Sloveniji; samo ob sebi je umevno, da imajo uradniki nižjih razredov primeroma manj. Oglejmo si dohodke uradnika VIII. čin. razreda, očeta s 3 otroci. V letu 1914 je imel plače 4566 K, letos 81.560 K, ali na dan v letu 1914 — 13 K, danes 223 K. — Iz tega se razvidi, da so se plače zvišale na 17 kratni znesek, iz naslednjega je pa dokazano, da so cene življenskim potrebščinam poskočile več kot na 100 kratni znesek cen iz leta 1914.

Cene najpotrebnejšim življenskim potrebščinam so bile:

v letu 1914:		v letu 1923:
mleko 1 l	—16 K	16 K
mast 1 kg	1.20 »	150 »
moka bela 1 kg	—40 »	32 »
krompir 1 kg	—06 »	7 »
goveje meso 1 kg	2.— »	68 »
riž 1 kg	—36 »	56 »
surovo mas. 1 kg	1.— »	300 »
sladkor 1 kg	—80 »	96 »
kava 1 kg	1.20 »	244 »
jajce komad	—4 »	9 »
drva 1 klafta	14.— »	1000 »
čevljev 1 par	16.— »	1200 »
1 moška obleka	70.— »	7—8000 »

Državni nameščenec ne more živ v grob, preživeti mora sebe in svojo družino! Vprašamo torej merodajne činitelje: Kako naj nameščenec s fiksno plačo pokrije primanjkljaj, če mu država ne da toliko, da bi se mogel celi mesec vsaj borno preživeti in če mu nikdo ničesar več ne posodi? Če nima niti za borno prehrano in je z družino vred že ves raztrgan, kedar in kako bo dobil sredstva, da bo vsaj za silo oblačil sebe in družino? Dokler ne bosta rešeni predstoječi vprašanja, toliko časa ne bo beda nameščencev odpravljena in čim dalje bo vprašanje ostalo odprto, tem večja škoda bo za javni blagor. Poslanci so očitali vladi, da ne skrbi za svoje nameščence tako, kakor bi morala! Poglejmo malo nazaj v vojno dobo, kako so državni nameščenci živeli in kako je skrbel bivši državni odbor za državne nameščence. Stalne plače so bile sicer res enake, ampak izvrstna opozicija državnih uslužbencev, nam še danes ne gre iz spomina! Kolikokrat smo videli, kako se je delilo med deželne uslužbenec mast, prekajeno svinjino, mleko, sadje itd. po cenah, ki so bile za 3/4 nižje kakor v trgovinah! Vsaj so dobili deželni nameščenci mast za celoletno potrebo 1 kg po 3—6 K, prekajeno meso do 20 kg po 17 K, na teden enkrat do 5 kg klobasice za polovico nabavno ceno. Ko je povsodi primanjkovalo živeža in smo državni nameščenci hodili zastonj okrog za živežem, nam je dovolil deželni odbor za nekaj časa isto aprovizacijo, kakor dež. nameščenec. Med vsemi nameščenci je bil deželni uradnik najbolj preskrbljen in ni ga enega med njimi, ki bi si ne želel teh dobrih časov nazaj! Ker je službodajalec zanje skrbel in jim nudil toliko, da so brezskrbno živeli, bili so rešeni vsakdanjih skrbi in so lahko posvetili z veseljem vse svoje moči službi. Kaj pa vidimo danes po državnih uradih? Sama skrb in jeza na obrazih. skrajna nezadovoljnost pri najvišjemu uradniku do zadnjega sluga! Nikdo ne more zahtevati od nameščenca pri takih razmerah poštenega dela; umevno je, da najboljše moči za-

puščajo službo, — beg iz državne službe je na dnevnem redu!

Nehote se nam vsiljuje vprašanje, od kod nesoglasje, ker se na eni strani predbaciva dr. Sušteršiču, da je v deželni zbornici očital uradnikom, češ, da nimajo nikoli dosti in da samo žro, na drugi strani pa je dokazano, da je bolj skrbel za državne nameščence kakor vsak drugi službodajalec in poleg tega še dovolil, da smo bili tudi državni uslužbenci deležni omenjene aprovizacije? Poiskali smo stenografični zapisnik II. seje deželnega zbora kranjskega dne 21. VI. 1902, kjer najdemo na strani 46. dobesedno njegov inkriminirani govor, ko je utemeljeval svoj predlog za uvedbo splošne in enake volilne pravice in kritiziral stari volilni sistem privilegiranih kast ter prišel tudi na uradniško vprašanje in tozadavno govoril dobesedno takole:

»Gospoda moja, med tem ko znaša v Franciji, ki ima velikanski budget, silno velike državne izdatke, velikanski izdatek tudi za vojaštvo in uradništvo, tam znaša svota vseh izdatkov, vseh letnih državnih izdatkov samo dve tretjine svote zapuščinskih mas vsakega leta,

pri nas pa znaša svota letnih državnih izdatkov več kot dvakrat toliko, kot svota zapuščinskih mas vsakega leta. — Iz tega vidimo, kako premnogoštevilno uradništvo žre kapital in kako morajo produktivni stanovi vedno bolj in bolj uboževati, ker teh bremen za preveliko uradništvo ne morejo več nositi. Jaz nočem nič reči proti posameznemu uradniku, ker nobeden izmed njih temu kriv ni, ampak kriv je napačni sistem, ki je nastal v posledici popolnoma napačnega nezmisljenega volilnega reda. — Stvar je torej pojasnjena, izključen je vsak dvom! Sušteršič ni bil proti uradnikom; kar je on govoril, trdila je prejšnja vlada, ki je izpeljala redukcije in tudi sedanji finančni minister, ki je zahteval še nadaljnje zmanjšanje števila uradništva. Vsled izvršenih redukcij in prostovoljnega izstopa iz službe je pa po nekaterih resortih že občutno pomanjkanje izvežbanih uradnikov.

Beda ostalih nameščencev se mora brezpogojno in takoj odpraviti, ker država, ki ne plača niti svojih uslužbencev, tudi v inozemstvu nima nobenega kredita!

Rapalska pogodba pred izvršitvijo.

Belgrad, 15. februarja. (Izvirno). Včeraj popoldne se je vršilo posvetovanje naših delegatov za ureditev reškega vprašanja. Delegati so: Admiral Prica, zagrebški vseučiliški profesor dr. Silović, bivši ban dr. Laginja, dr. Otokar Rybar in Ljuba Nešić. Italijansko-jugoslovanska komisija, ki se sestane v Opatiji, ima nalogo nadzirati evakuacijo, izvršiti razmejitev, urediti funkcije reške države ter urediti promet med Kastvom in italijan-

skim ozemljem, kakor je določen za Zader. Na včerajšnji konferenci so bila izdelana potrebna navodila.

Belgrad, 15. febr. (Izv.) Po informacijah zunanjenja ministva iz Rima se ima izmenjava ratifikacij st. margheritskega sporazuma izvršiti 18. t. m. Do tega dne bo senat ratificiral sporazum ter ga bo italijanski kralj podpisal. Izmenjavo ratifikacij izvršita min. predsednik Mussolini in naš poslanik Antonijević.

Angleški parlament o francozki politiki.

ADRESA NA PRESTOLNI GOVOR SPREJETA.

London, 14. febr. (Izv.) V gornji zbornici je bila po nekem govoru lorda Curzona adresa na prestolni govor sprejeta.

LORD GREY O FRANCOŠKI POLITIKI.

London, 14. febr. (Izv.) (Gornja zbornica) Pred lordom Curzonom je povzel besedo lord Grey in izvajal: S stališča narodne varnosti in s stališča Evrope mora ločitev angleške in francoske vlade dovesti do katastrofe. Sožitje obeh dežel je zlasti zato potrebno, da se vzpostavi mir. Sodelovanja pa zaenkrat ni. S finančnega in gospodarskega stališča francoska akcija ob Ruhrju ne samo ni modra, temveč bo usodna (klici: čujte, čujte!). Razbitje francosko-angleške in francosko-ameriške garancijske pogodbe je neodgovorno za velik del nemira in okolnosti, da mnogo ljudi smatra Francijo za agresivnega duha. Problem bodoče varnosti Francije ne bo rešen s francosko akcijo ob Ruhrju, ki bo dovela do tega, da bosta Nemčija in Rusija vedno bolj edinili. Edino zveza narodov more doseči trajno rešitev in ona mora obravnavati reparacijsko vprašanje kot finančno in gospodarsko vprašanje, da postane Nemčija plačila zmožna. Ako posta-

ne Nemčija član zveze narodov, potem bo rešeno reparacijsko vprašanje in vprašanje francoske varnosti.

LORD CURZON IN ASQUITH O PORUHRŠKI AKCIJI. ANGLIJA NE BO INTERVENIRALA.

London, 14. febr. (Izv.) Lord Curzon je očital pogajanja v Lausanni in obžaloval, da so se Turki premislili podpisati pogodbo. Upa, da bo angorska vlada svojo napako uvidela in pogodbo podpisala. O poruhrskem vprašanju se je izrekel minister, da stoji Francija pred ogromnimi težavami in ima težko nalogo, postaviti nov organizem. On da se boji, da se ne bi operacija, ki je bila sprva le upravičena gospodarska akcija, izpremenila končno v politično akcijo znatne dalekosežnosti. Sedaj smo samo priče poizkusa, kako dolgo bosta nasprotnika vzdržala. Velika Britanija je odklonila, da bi se pridružila francoski operaciji, ker je mnenja, da ne bo imela koristnega izida, in da bi bil lahko izid, kadar dospe operacija do nevarne skrajnosti, usodepolen za važnejše skupine nego sta Francija in Nemčija. Zaenkrat o kakem posredovanju ne more biti govora.

London, 14. febr. (Izv.) V spodnji zbornici je izjavil Asquith, da nobena stranka ni podvomila o nemških obveznostih. Nikdo ni poizkušal za-

govarjati, da bi se Nemčija izognila tem obvezam. Vprašanje, za katero pravzaprav gre, je, kako bi se te obveznosti izsilile ter primerno in praktično zasiguralo. Karkoli pa se ištili, se mora storiti pod pogojem, da nemško gospodarsko življenje ne bo moteno in ogroženo in s tem vsa stavba mednarodne trgovine izpodkopana. On da je pred tremi leti cenil najvišjo vsoto, ki bi jo Nemčija lahko plačala, na dve milijardi funtov in nima sedaj prav nobenega vzroka, smatrati to cenitev za prenizko. On je bil vedno udan prijatelj Francije. Brez obotavljanja pa mora izjaviti, da po njegovem mnenju velika večina angleškega prebivalstva, kakor simpatizira s Francozi in kakor je nezaupljiva napram poštenosti nemških namer, iz srca odobrava sklep angleške vlade, da

se poruhirkega pustolovja ne udeleži. (Odobranje.)

BUXTON O ANGLEŠKI NEUTRALNI POLITIKI.

London, 14. febr. (Izv.) Za Bonar Lawom je govoril v spodnji zbornici član delavske stranke Buxton: Za svoje je označil ministrski predsednik mnenje, da je francoska politika nevarna in celo katastrofalna za evropsko gospodarsko življenje. Ako Bonar Law tako misli, kako more potem napram tej nevarnosti zavzeti neutralno in čakalno politiko. Buxton je rekel dalje, da ne more odoleti sklepu, da angleška vlada skrivaj podpira cilje francoskega imperializma v zapadni Evropi, zato da dobi qui pro quo za cilje svojega imperializma na bližnjem vshodu.

stranko ter neodvisnimi delavci v vseh volivnih okrajih v Bosni in Hercegovini. Ta blok takozvanih neodvisnih Hrvatov bo nastopil pri volitvah pod imenom »Složni hrvatski seljaki in delavci« ter bo izdajal tudi svoj list. Nosilec koalicijske liste v sarajevskem okrožju bo dr. Ivan Pavičić, v travniškem dr. Šimrak, v banjaluškem Stjepan Barić, v tuzlanskem neodvisni delavec Božo Petrović. Okrajni kandidat za Visoko, Fojnico in Kreševo je Ljubo Bajić.

SUVERENOST LITVANSKE NAD MEMELSKIM OZEMLJEM.

Pariz, 14. febr. (Izv.) Diplomatski sotrudnik od Agence Havas poroča, da je poslaniška konferenca

štatur memelskega ozemlja načeloma uredila. Pristanišče pride pod suverenost Litve pod pogojem, da Litvanska sosednim državam garancije, zlasti olajšave v tranzitnem plovbenem prometu. Medzavezniška konferenca bo, ako bodo ti pogoji sprejeti, svoje delovanje ustavila in bo raztegnitev litvanske suverenosti nad memelskim ozemljem de jure priznana. Dotični sklep bo takoj storjen, brž ko pride ugoden odgovor iz Kovna.

RAZDELITEV AVSTRO-OGRESKIH DOLGOV.

Pariz, 14. febr. (Izv.) Reparacijska komisija se je v današnji seji bavila z razdelitvijo dolgov Avstro-Ogrske na nasledstvene države.

Nemški odpor v Poruhrju.

NEMŠKI ODPOR IN FRANCOŠKI PROTIUKREPI.

Berlin, 14. febr. (Izv.) Do sedaj Francozi niso mogli v Francijo in Belgijo prepeljati večjo množino vlakov premoga. Od včeraj na nobenem mestu niso propustili nobenega metalurgičnega izdelka, od danes na gotovih mestih tudi živih ne. Düsseldorfski telefonski urad so Francozi ustavili, ker jim osobe ni hotelo dati zvez. Telefonski urad je pisal generalu Degouttu in zahteval, da se urad osvobodi in da se takoj prekliche zasedba službenih prostorov. V Offenburgu je bil višji uradni opravnik, ki ni hotel nabiti francoskih naznanil, prijet in izgnan. Aretirani so bili nadalje brzojavni ravnatelj v Essenu in nadomestni voditelj poštnega urada v Hördeju.

Pariz, 14. febr. (Izv.) „Matin“ poroča iz Gelsenkirchena, da je zasedbeno oblastvo, ker mestna občina ni hotela plačati naložene globe, odredilo aretacijo najuglednejših bankirjev v mestu.

DEMANTI O BLOKADI NEMŠKIH LUK.

Pariz, 14. febr. (Izv.) Diplomatski sotrudnik Agence Havas je pooblaščen, da kategorično demantira gotove v inozemstvu razširjene vesti, ki imajo namen pripisovati Franciji vojne namene. Poročilo »Westminster Gazette«, da so bile

ukrenjene mornariške odredbe za blokado pristanišč Hamburga, Bremea, Stettina in Kiela, je popolnoma izmišljeno.

PREOSNOVA NEMŠKE POLICIJE.

Düsseldorf, 14. febr. (Izv.) Skoro popolnoma razorožena varnostna straža se pretvori v municipalno stražo. Višji uradni opravnik v Offenburgu je izgnan.

NOVE ARETACIJE.

Mainz, 14. febr. (Izv.) V Gelsenkirchnu so aretirali Francozi 32 oseb.

Düsseldorf, 14. febr. (Izv.) Aretirana sta dva nemška policista v civilu, ki sta hotela zažgati skedenj, v katerem je bilo nastanjeno francosko vojaštvo. Aretiran je tudi predsednik zveze hotelirjev, kakor tudi župan v Essenu, ki je odgovoren za prekinjenje električne razsvetljave v stanovanju inženjerske komisije. Nadalje so aretirali neko osebo, ki je skušala odstraniti vijake na železniškem tiru. Vsled zasedbe električne centrale izgube hoteli razsvetljavo. Ako to ne bo zadostovalo, se ukine razsvetljava po vsem mestu, izvzemši v bolnišnicah, javnih poslopih in rudnikih.

Köln, 14. febr. (Izv.) Višji carinski upravitelj Stinnis na glavni carinarnici v Kreuznachu je aretiran.

NEODVISNA DELAVSKA STRANKA ZA SAMOSTOJEN NASTOP.

Zagreb, 15. febr. (Izv.) »Radnik«, glasilo neodvisne delavske stranke, nastopa proti vsakemu sporazumu s katerokoli buržoazno stranko in s socialnimi demokrati. Pri volitvah nastopi stranka samostojno. Glavni odbor je določil za nosilca liste v Belgradu bivšega tajnika delavske zbornice Mihajla Todorovića, za kandidata v prvem volivnem okraju delavca Aleksa Rebrija, za na-

mestnika Josipa Stepanca, za kandidata v drugem volivnem okraju Miloja Karojića, za namestnika pa Predojevića.

SKUPEN NASTOP HRVATSKE PUČKE STRANKE IN TEŽAŠKE STRANKE V BOSNI.

Sarajevo, 14. febr. (Izv.) Vodstvo hrvatske pučke stranke v Sarajevu je izdalo proglas, v katerem izjavlja, da se je dosegel sporazum med hrvatsko ljudsko stranko, skupino dr. Pavičića, hrvatsko težaško

Politične vesti.

+ Nov kredit za vojsko. Iz Belgrada poročajo: Včeraj je imel Nikola Pašić v predsedništvu vlade posvetovanje z vojnim ministrom generalom Pečićem, ki je obrazložil načrt za oboroževanje in reorganizacijo naše vojske, kakor ga je izdelal generalni štab. Po tem načrtu bi bilo treba tri milijarde dinarjev novega kredita za vojsko. Pašić je izjavil, da nima ničesar proti porabi tolike vsote v vojaške namene, vendar pa je potreben sporazum z ministrskim svetom in kraljem samim. Kredit pa more votirati le narodna skupščina, vsled česar je treba počakati do 16. aprila. Verjetno je, da bo vlada že na prvi seji nove skupščine zahtevala nov kredit za vojsko. Samo v slučaju, da bi bil ta kredit nujno potreben, ga more votirati tudi finančni odbor.

+ Radičevci in Orjuna v Mariboru. Kakor poroča »Jutro«, so imeli pristaši Radičeve republik. stranke zopet sestanek v Mariboru, kjer so se stepli z Orjunaši, ki so shod preobrnili in je postal predsednik član Orjune. Posledica tega pretepa je bila, da se je kaj skoraj zborovanje nadaljevalo (seve ob istem poslušalstvu) pod milim nebom, kamor je med tem prispela že tudi policija, ki pa ni mogla več poseči vmes, ker so se zborovalci že razšli.

+ V Prekmurju kandidirajo radikalci mesarja Benka iz Murske Sobote.

+ Pretep med radikali v Skoplju. »Narodna volja« poroča iz Skoplja, da se je končal sestanek radikalnih zaupnikov s pretepom. Določiti bi imeli kandidate za Skoplje. Opozicija je vrgla delegate, ki so došli iz Belgrada, iz dvorane.

+ Pretep med republikanci in Pribičevimi pristaši. Na shodu republikancev v tork v Prilepu je došlo do pretepa s Pribičevimi pristaši. Ranjenih je bilo težko šest oseb, ki so jih morali odpeljati v bolnišnico. Posredovati so morale oblasti, da se je moglo zborovanje nadaljevati.

+ Mažari se ne udeležijo volitev. Na zborovanju mažarske stranke

v Subotici so sklenili, da se Mažari sploh ne udeležijo volitev v narodno skupščino. Povod temu sklepu je postopanje radikalne stranke, ki se ni mogla sporazumeti z Mažari ter je storila radi tega vse mogoče, da bi jih oslabilila.

+ Rapalska pogodba in Trst. Tržaški »Piccolo« piše: »Sedaj, ko so odstranjene neprilike politične napetosti, obremenjene od neurejenega diplomatskega položaja, je Jugoslavija odprto polje za italijanski izvoz. Z druge strani morajo vzhodna italijanska pristanišča, tako Trst kakor Reka, smatrati Jugoslavijo za velepomemben element svojega zaledja Jugoslovansko ozemlje je po svojih stikih na kopnem in po morju resnično v neposredni zemljepisni zvezi s tržaško in reško luko in sploh z vso Jadransko trgovino Italije. Uvedbo obeh dežel v režim miru je pozdravljati kot začetek živahnih in vedno obsežnejših gospodarskih stikov, ki bodo razširjali interesno sfero Italije in njen trgovski razmah, medtem ko bo za Jugoslavijo pomenilo sodelovanje z najbližjo sosedo toliko za uvoz njenih potreb, kolikor za izvoz njenih izdelkov. Gospodarsko delovanje Italije v Jugoslaviji so ovirale doslej mnoge tuje sile, ki so se okoriščale na negotovosti in dvomljivosti političnih odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. S tem, da je Italija sprejela pogodbo in jih hoče lojalno izvesti, je izbito najhujše sredstvo, ki je oviralo na korist drugih delovanje naših pristanišč z neposrednim zaledjem. To je najvažnejše na mirovnem činu, ki ga je izvedel italijanski parlament s privolenjem, da Italija podpisuje in izvede pogodbe. Obenem pa se zagotavlja nesprenemljive pravice italijanskih soptemenjakov v jugoslovenski državi, ki enočasno hočejo ohraniti svojo narodnost.« »Edinost« pristavlja k temu: »Ako naj res pride do tistih tesnih in za korist Italije tako zaželenih gospodarskih stikov, se bo morala naša država odločiti za to, da se položaj Jugoslovenov v Juljski Krajini uredi primerno onemu italijanske manjšine v Dalmaciji! Drugače se bodo — saj poznaajo ravno na italijanski strani moč nacionalne ideje — vendarle ponavljale politične napetosti, o katerih govori »Piccolo«, da se tako usodno ovirale gospodarske stike. Mir v Juljski Krajini, da pride re do ustalenih mirnih odnošajev med obema državama!«

Hans Dominik:

OBLAST TREN.

Roman iz leta 1955.

(Dalje.)

„Bencinski tanki so bili napolnjeni za dvanajst ur. Dovolj, da lahko pristane v popolni temi, če je odletelo proti vzhodu. Naše zračne križarke nad severnim atlantskim morjem so obveščene. Pristanek v Angliji bi se moral izvršiti še po dnevu in bi se nam javil.“

„Al smatrate za gotovo, da se je letalo odpeljalo po naročilu angleške vlade?“

„Za popolnoma gotovo!“

„Hm!... misel je verjetna... morda preveč verjetna... In ostali gospodje?... niso istega mnenja... hm! Najbrže, ne, gotovo niste zadeli pravega.“

Državni tajniki so vprašujoče gledali na diktatorja.

„Zadnji gumb še ni zapet! Udaril bom šele takrat, ko bom vedel, da je. To se pravi, gospodje...“ Dikta-

torjev glas je zrastel. „R. F. c. 1 naj v imenu božjem pristane na Angleškem. Za naše ljudstvo bo ostalo to letalo prikrito, dokler ne pride naš čas.“

„Kako daleč je izvršena porazdelitev naših U-križark?“

„Vse podmorsko brodovje leži enakomerno porazdeljeno od 60. do 30. stopinje geografične širine na Islandskem meridianu.“

Admiral Nicholson se je dvignil s svojega naslonjača, da bi razmestitev brodovja nazorno pokazal na velandskem globusu.

„Kje stoje zračne križarke?“

„Lahke izvidnice med Islandom in Farøjskimi otoki. Oklopne križarke leže že tri dni na Grönlandskem ledu.“

„G-brodovje?“

„Križarke na Grönlandu so opremljene z njim.“

Samo ta vrhovni državni svet je vedel, da so nove zračne križarke opremljene z bombami, ki razprše pri padcu milijarde in milijarde kužnih in kolernih bacilov po zraku. Do takrat še ni bila dana prilika, pre-

izkusiti vojno z bakterijami v velikem štilu. Toda amerikalni strokovnjaki so se nadejali največjih uspehov.

„P-brodovje...“

Sardonski smehljaj je preletel sicer tako jekleno diktatorjevo obličje pri tej besedi. Več kot leto dni so že ležale milijarde in milijarde angleških bankovcev v tajnih oklopnih kletah amerikalne državne zakladnice. Od tisočfuntskega bankovca do najmanjše vrednosti. Vse tako dobro ponarjeno, da bi morala angleška narodna banka sama priznati bankovce za pristne. Naloga P-brodovja je bila, da takoj ob izbruhu vojne raztrosi te ogromne množine angleškega denarja po vsem svetu, kjer trgujejo Angleži in kjer se je beležil tečaj angleškega denarja. Delovanje tega »brodovja« je moralo v nekaj dneh angleško denarstvo popolnoma razdejati. Toda P-brodovje je bila še večja državna tajnost, kakor G-brodovje. Angleški vohuni so zvedeli te toliko, da je namenjeno v propagandne svrhe in da ima nalogo metati v slučaju izbruha

vojne med sovražne vojske od Woodrufa Wilsona v bojevanje modernih narodov vpetjane mirovne brošurice.

„P-brodovje vadi med Richmond in Norfolkom.“ je odgovoril admiral Nicholson suho.

Vsakdo v dovorani je vedel, da je oddaljen ta kraj petnajst letalskih minut od obokov državne zakladnice.

Cyrus je zopet povzel besedo.

„Kako dolgo bo še trajalo, da bo naša podmorska postaja na afrikanškem obrežju popolnoma zavarovana? Rok je potekel že pred enim tednom.“

Pri teh ostro izrečenih besedah se je nehote dvignil poveljnik mornarice.

„Težkoče so večje, kot se je predvidevalo, gospod predsednik.“

„All morete točno označiti rok?“

„Ne. Toda v nobenem slučaju ne bo trajalo dalje, kot do konca tega meseca.“

„Hm... potem torej, gospodje... potem se bo ob pripravnem času vi-

Inozemske vesti.

* **Naslednik dr. Rašina.** V čehoslovaških političnih krogih se govori, da bo za naslednika dr. Rašina, na katerega aktivnost ne morejo več računati, skoraj gotovo imenovan državni podtajnik v finančnem ministertvu dr. Vlasak. Dr. Vlasak je bil eden izmed najzmožnejših Rašinih sotrudnikov in velja za najodločnejšega privrženca dosedanje finančne politike.

* **Zahteva po odpravi smrtnih kazni na Češkoslovaškem.** Iz Prage poročajo, da bodo socialni demokrati v prihodnjih dneh predložili zahtevo za odpravo smrtnih kazni. Njihov predlog bodo podpirale vse opozicijske stranke.

* **Karel Šipek,** znani češki pisatelj, je umrl v ponedeljek popoldan v Bogdančah na Češkem. Rojen je bil v Bogdančah l. 1857. Bil je sotrudnik raznih čeških humorističnih listov. Njegovo pravo ime je bilo Josip Peška, vendar se je podpisaval vedno z psevdonimom Šipek.

* **450 letnica smrti astronoma Kopernika.** Dne 19. t. m. poteče 450 let, odkar je umrl slavni poljski astronom Kopernik. Poljska vlada je sklenila, da se izvrši proslava kar najsvetejeje v Kopernikovem rojstnem kraju, vasi Tironu, nedaleč od Varšave. Na slavnost so povebljena znanstvena društva vseh kulturnih narodov.

* **Sporazum med Poincarjem in zborničnim odborom za zunanje stvari** je bil dne 13. t. m. sklenjen. Sporazum je provizoričen. Na odborovi seji omenjenega dne je prečital predsednik, ki se je bil dopoldne razgovarjal s Poincarjem, pismo ministrskega predsednika, o čigar vsebini objavlja odborov uradni komunike tole: Poincare, ki se bo potrudil, da spravi v sklad odborovo željo in namere vlade, hoče v kratkem odboru natanko in ustno poročati o orientskem in memelskem vprašanju, kakor tudi o stanju stvari v Nemčiji. On predlaga, da stavi potrdni odbor nanj vprašanja, ki jih smatra za izpopolnitev za potrebna, in ministrski predsednik bo nanje odgovarjal ustмено ali pismeno. Odbor je Poincarjeve predloge sprejel. Zbornični odbor je voljan varovati tesne vezi sodelovanja z vlado. Poincarjevo poročilo bo odbor poslušal 19. t. m. Kakor razglajajo, je bil Poincarjev predlog sprejet brez posebne debate. »Temp« pravi, da je Tardien sestavil obširno vprašalno polo, ki ne obsega nič manj nego 93 vprašanj. Kakor je baje izjavil neki zaupnik dopisnikom nekaterih berlinskih listov, je večina odbora sicer mnenja, da bi se poruhrska akcija ne smela izvršiti brez udeležbe Anglije, da pa je sedaj, ko se je že započela, potrebno najostrejšje postopanje proti Nemčiji, da se stre njen odpor.

* **Francoske carinske preglednice** je nedavno bodla v oči nenavadno dolga brada nekega Poljaka. Prijeli so ga za brado in izvlekli iz nje za 360.000 kron kokaina.

* **Neznani tatovi** so udrli v skladišče tržaškega slovenskega trgovca Ferdinanda Simšiča ter mu odnesli 11 hlebov sira v vrednosti 7000 lir.

* **V Monte Carlo** se je ustrelil Luigi Ferraro, ki so ga slavili kot iznajditelja sigurnega »sistema v igri«, ker je izgubil 80.000 zlatih frankov.

* **Sovrašтво do tujcev.** V soboto zvečer je bil v Insterburgu napaden kurir rusk. poslanstva, ki je potoval uradno iz Moskve v Berlin. Množica ga je smatrala za Francoza. Nemška vlada je takoj izrazila svoje obžalovanje in odredila vse potrebno, da ne pride več do podobnih izgrediv. Oficijelno se razglaja, naj se smatra korektno zadržanje ljudstva napram inozemcem za dolžnost vsakega Nemca.

* **Člertin in Krasin** sta, kakor poročajo berlinski listi, odpotovala iz Nemčije v Moskvo.

* **Natančno kopijo male Kolumbove ladje** s katero je odkril Ameriko bo poklonila Španija angleški vladi. Pomembni dar, za katerega se zanima tudi kralj Alfonz, bo razstavljen v londonskem muzeju South Kensington.

dementira te izjave dr. Kukovca. Med ministrom za notranje zadeve Miloradom Vujičičem in dr. Kukovcem ni bilo niti govora o odnošajih med Slovenci in Nemci. Gospod minister Vujičič obžaluje, da je mogel bivši minister radi strankarskih ciljev objaviti take netočnosti.

— **† P. Klemen Grampovčan.** V Novem mestu je včeraj okoli 9. ure dopoldne umrl frančiškan p. Klemen Grampovčan. Pokojnik je bil rojen 13. febr. 1868 na Vrhniki, v mašnika je bil posvečen 9. jul. 1893. Pokojnik je mnogo misijonaril ter je bil sedem let v Nemčiji. Zadnja tri leta mu je huda bolezen onemogočila vsako delo in ni mogel zapustiti svoje sobe. Pogreb se vrši jutri dopoldne. R. i. p.!

— **Pogreb pokojnega frančiškanskega provincijala p. Marofila Holečka** se je vršil včeraj popoldne ob veliki udeležbi občinstva vseh slojev. Truplo pokojnega je v cerkvi ob obilni asistenci duhovnikov blagoslovil škof dr. A. B. Jeglič. Med pogrebci je bil tudi pokrajinski namestnik Ivan Hribar. Sprevod je vodil stolni kanonik Nadrag.

— **Umrl je v Leseah** v torek nenadoma g. Ivan Žark, posestnik in bivši župan. Pogreb bo v petek ob 9. dopoldne. N. v. m. p.!

— **Imenovanje.** G. dr. Fran Minár, asistent kirurškega oddelka javne bolnice je imenovan za primarija ortopedične bolnice pri socialnem skrbstvu v Ljubljani.

— **Nove carinarnice v Sloveniji.** V Dravogradu je znova otvorjena glavna carinarnica druge vrste, ukinjena lansko jesen, ki pa ni prestala poslovati, z oddelki v Remšniku, Radlah, Muti in v Libeličah. Glavna carinarnica v Prevaljah se prevede na stopnjo sporedne carinarnice, v administrativnem oziru podrejene glavni carinarnici v Dravogradu; v Mežici se otvori njen oddelek. Glavna carinarnica v Trzinu se prevede na stopnjo sporedne carinarnice, v administrativnem oziru podrejene glavni carinarnici na Jesenicah. Sporedna carinarnica se otvori še v Marenbergu, oddelki pa v Kapli, Črneih, v Lupoldu in Solčavi.

— **Mariborska porota** prične z zasedanjem dne 5. marca. Razpisani sta doslej dve razpravi.

— **Škrlatica** v Mariboru se vedno bolj širi. Zavzema naravnost grozeče dimenzije. Krivo pa je veliko ljudstvo samo, ker ne prijavi oblasti posameznih slučajev.

— **Gradnja železnice Ljutomer-Ormož** je v polnem teku. Zaposlenih je večje število inženjerjev, tehničnih strokovnjakov in navadnih delavcev. V Ljutomeru in bližnji okolici vlada nenavadna živahnost.

— **350 letnica smrti Matija Gobca.** Kakor javljajo iz Donje Stubice se je tam 11. t. m. svečano praznovala 350 letnica Matija Gobca. Ob 11. uri se je vršila v cerkvi služba božja, kateri je sledila svečana akademija.

— **Češki igralci v Jugoslaviji.** Začetkom spomladni namerava plzensko gledališče obiskati vsa večja mesta v naši državi. Predstave se bodo vršile po načrtu, ki ga bo izdelala uprava belgrajskega gledališča.

— **Tujski promet v Dalmaciji.** Mestni občini Dubrovnik in Split sta v svrhu pospeševanja tujskega prometa prejeli od centralne vlade dar 200.000 Din. Na dalmatinski rivijeri se že sedaj nahaja mnogo tujcev, ponajveč iz Češkoslovaške. Število tujcev pa se še vedno množi, ker so že nastopili lepi pomladanski dnevi.

— **Zasluzen dalmatinski prirodoslovec** umrl. V Splitu je umrl v 74. letu starosti zdravnik dr. Edward Karaman, zelo zaslužen prirodoslovec, ki se je mnogo bavil s preiskovanjem žuželk v Dalmaciji. Zapustil je zbirko hroščev 8360 evropskih vrst, med temi 2320 iz Dalmacije. Odkril je tudi nekatere neznane, tako da jih nosi 5—6 v znanstvenem svetu njegovo ime.

— **Aretiran komunistični kurir.** Iz Belgrada poročajo, da je tja pripeljal mariborska policija nekega Leona Lispija, ki je obdolžen, da je bil komunistični kurir med Du-

najem in raznimi mesti v Jugoslaviji. Pri peiskavi so našli pri njem razne obteževalne spise.

— **Odlikovanje beogradskih profesorjev.** V Parizu so bili odlikovani z akademsko palmo IV. razreda profesorji beogradske univerze Milanković, Petronijević in Trifunac.

— **Zopet dva vloma** v Zagrebu. V Zagrebu sta bila predvčeršnjem izvršena zopet dva velika vloma, ne da bi se posrečilo prijeti zločincev. V Gajevi ulici so vdrli v stanovanje bančnega ravnatelja Oskarja Eichhorna in odnesli draguljev in drugih vrednosti v skupni vrednosti 125.000 Din. Istega dne so obiskali stanovanje trgovca Boška Karliča in mu pobrali zlatnine za 21.000 Din. Oba vloma so izvršili, kakor se domneva, eni in isti zločinci in sicer med peto in šesto uro zvečer. Udrli so v sobo s pomočjo ponarejenih ključev in odnesli, kar se jim je zdelo vrednega.

— **Nova pošta v Prekmurju.** Dne 10. septembra 1922 začasno zatvorjena pošta Pučanci v Prekmurju prične z 12. februarjem t. l. zopet poslovati z novim imenom »Pučanci« v prejšnjem obsegu in s prejšnjim poštvim okolišem. Pošta Pučanci bo imela 6 kratno zvezo v tednu in sicer: Ob pondeljkih, sredi in sobotah z vlakom na progi Murska Sobota-Hodoš, ob torških, četrtkih in petkih pa po poštnem stolu na pošto v Murski Soboti. Krajevna in selska dostava se bo vršila kakor pred ukinitvijo.

— **Državna borza dela.** Pri vseh podružnicah »Državne Borze Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 28. januarja do 3. februarja 1923 dela 212 moških in 105 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 88. Promet od 1. januarja do 3. februarja 1923. izkazuje 2782 strank in sicer 924 delodajalcev in 1858 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 625. Dela iščejo: kovači, železostrovarji, kleparji, strojni in stavbeni ključavnice, pekari, mlinarji, mesarji, čevljarji, zidarji, tesarji, pleskarji, trgov. sotrudniki, prodajalke, šoferji, vajenci itd. V delo se sprejmejo: kovači, elektromonterji, oblikovalci, vrtnarji, ključavnice, čevljarji za fino delo, krojači, kurjači, mizarji, vzgojitelji, služkinje, kuharice, vajenci itd.

— **Razne novice.** V stanovanje Marije Čermak je vlomil s ponarejenimi ključi neznan okoli 30 let star moški. Tat je bil pravčasno prepuščen. — Pri Dolu so petegnili iz Ljubljance moško dete, dobro razvito, zavito v bel omočni papir. Podrobnosti o zločinu še niso znane. — Trgovcu Milošu Osetu v Mariboru je bil ukraden iz trgovine površnik (6000 kron) in klobuk (1000 kron). Trgovcu Zinanerju pa tudi površnik in klobuk, oboje vredno 11.000 kron. — Neznani prijatelj jabolk in vina je vlomil v trgovino Miroslava Urbasa v Slom. ul. in ukradel 80 kg jabolk in 28 l vina vse skup vredno 1700 kron. — Dvor. svet. Zmag. Verderberju so ukradli povodom selitve iz Gradca več dragocenih knjig, kakor Meyerjev leksikon, Valvazorja, Dimitza in več drugih znanstvenih del. — V Figovčevi gostilni v Ljubljani so aretirali predpustnega rogovileža Alojzija Mihelina, ki je ob priitki aretacije napadel stražnika in mu očital, da ga je podkupil gostilničar s pol litrom vina. — V podobnem razpoloženju je napadel na Glincah pos. sin Ivan Komčan kurjača Antona Koprivca, ga sunil z zaprtim nožem v usta in mu izbil 4 zobe.

— **Pil bi vsak fantič...** Josip Colja mehanik po poklicu jo je lačen in žejen peš primahal brez potnega lista v Ljubljano. Pred Koškovo restavracijo na Krekovem trgu ga je poščegetal v nos prijeten duh, ki je prihajal iz kuhinje. Stopil je v gostilno in si naročil izdatno večerjo, ki jo je tudi pošteno zalil. Plačilo pa je odklonil, češ, da nima denarja. Odpeljal ga je stražnik.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarov. Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Domače vesti.

— **Uradniško vprašanje.** Pod tem naslovom pričujemo na prvi strani iz uradniških krogov došli članek, ki opisuje stanje državnih nameščencev, katere so beraške plače spravile že na rob propada! Narodna ljudska stranka je v svojem programu izrecno povdarila, da smatra takojšnjo rešitev uradniškega vprašanja kot svojo kardinalno zahtevo in svojo častno dolžnost, ker je prepričana, da nezadostno plačano in nezadovoljno uradništvo nikakor ne more vršiti svoje dolžnosti tako, kakor zahteva vzorna državna uprava v korist ljudstva, katero moramo za vsako ceno čim prej dobiti! Takoj po sestanku narodne skupščine bomo

brezpogojno vstrajali na zahtevi, da se kot prva točka reši za celo državo tako važno uradniško vprašanje v smislu, kakor smo si začrtali v svojem programu.

— **Predsedništvo pokrajinske uprave za Slovenijo** objavlja: »Z ozirom na člansk, ki ga je dr. Vekoslav Kukovec pričel pod naslovom »Beseda o naših Nemcih« v mariborskem »Taboru« z dne 11. februarja t. l. in na notico »Notranji minister vali krivdo na slovenske mešetarje« v »Jutru« z dne 13. februarja t. l. je g. minister za notranje zadeve Milorad Vujičič z brzojavko pov. br. 305 z dne 13. t. m. pooblastil g. pokrajinskega namestnika Hribarja, da odločno

delo R. F. c. 1 pristati na Angleškem.«

Vstopil je pobočnik in zašepetal predsedniku nekaj besed na uho.

„Dobro, takoj pridem.“

Predsednik se je dvignil, seja je bila končana.

Iz modrega poldanskega dneva je šinila proti Beli hiši v Washingtonu srebrno bliščeča se točka, postala je večja, razodela ostre obrise vladnih letal in lahno pristala na strehi poslopja.

Kot edini potnik je letalo zapustil dr. Glossin. Lahno potezajoč levo nogo za seboj je stopal mimo orjaških postav telesne garde. Na stopniščih in hodnikih so stali velikanski, plavalasi sinovi iz vzhodnih žitnih držav nepremično v svojih slikovitih krogih. Stražili so predsednika-diktatorja kot nekaj grenadirji potsdamske garde pruske kralje ali železna straža Oliver Cromwella.

V predsobi je zadel dr. Glossin na diktatorjevega pobočnika in se pustil javiti. Samo kratka minuta in diktator je prišel iz sejne dvorane in stopil predenj. Po kratkem pozdravu ga je povabil v svojo sobo.

„Kdo je Logg Sar?“

Dr. Glossin je občutil nejasno groznjo, ki je ležala v vprašanju in je odstopil za korak.

„Logg Sar je... Silvester Bursfeld.“

Globoko začudenje se je začrtalo na diktatorjevem obličju.

„Bursfeld... oni, ki je sedel za towerskimi zidovi?“

„Ne, njegov sin. Oče se je imenoval Gerhard.“

„Moj spomin je oster. Nikdar mi niste pravili o kakem Bursfeldovem sinu. Zakaj ne?“

„To vem sam komaj tri mesece.“

„In jaz zvem to šele danes?“

Cyrus Stonard je stopil tesno k dr. Glossinu. Pogledal ga je z očmi, da je le-ta še za senco bolj pobledel.

„Pojasnite!“

(Dalle prth.)

Gospodarstvo.

g Zavezniški dolgovi. Po uradnih podatkih je glavni upnik zaveznikov Amerika, ki ima pri raznih zaveznikih 10 milijard 734 milijonov dolarjev tirjatev. Za njo pride Anglija, ki ima 1.929.000 funtov šterlingov tirjatev, nato Francija s 13 milijardami 623 milijoni frankov in končno Italija, ki ima 532 milijonov lir in 53 milijonov frankov tirjatev. Jugoslavija dolguje Ameriki 54.653.000 dolarjev, Angleški 24.291.000 funtov šterlingov, Francoski 1.808.000 franc. frankov in Italiji 10 milijonov lir.

g Devizni promet v Češkoslovaški. Vsled odredbe češkoslovaškega bančnega urada je od 9. t. m. dovoljen na Češkoslovaškem neomejen nakup manjvrednih uvoznih deviz ter je bila meja, do katere se morejo visokovredne uvozne devize promptno dostavljati, zvišana od 3000 na 20.000 kron.

g Poljedelski tečaj v armadi. Vojno ministrstvo v Češkoslovaški bo letos vpeljalo poljedelske tečaje v armadi, od katerih si narod obeta velikih uspehov. Pametna reforma.

g Zlato za nemško državno banko. Nemška državna banka plačuje od 12. do 18. t. m. 140.000 mark za zlatnik 20 mark in 70.000 mark za zlatnik 10 mark. Nemške srebrne novce plačuje 2900 krat višje kakor je nominalna vrednost.

g Vpeljava zlate marke. Dr. Kurt A. Herrmann priobčuje v »Berliner Tageblattu« izvajanja k načrtu za od pomoč tečajnim težavam nemške marke, ki obremenjujejo državne banke. Izjava: Vprašanje stabilizacije papirne marke bo končnoveljavno odloženo ad acta, ker je nemška plačilna bilanca vled okupacije Poruhirja zadobila nov, težak udarec in je podaljševanje razvredbe denarja tako gospodarsko škodljivo (upniki prizadeti), da mora biti cilj reforme deflacija papirne marke. Načelo (pravzaprav narodno-gospodarski zakon), da se morajo samo veljavne z majhno razvredbo priveriti k paritetu, vse drugo pa na stopnji razvredbe ustaliti, — je treba spopolniti z načelom, da se mora stara zlata pariteta vpeljati ob preveliki razvredbi z valutno reformo. Velik del nemškega gospodarstva dela v zlati marki in zavraščena papirno, kar škoduje drugim gospodarskim krogom, ki ne morejo trgovati v zlati. Vendar pa je gospodarstvo z zlato marko močnejši del in je zato boj proti njej brezupen. Z devizami, ki jim gre samo za ohranitev substance, ne pa za dobiček v gospodarstvu, se ne more le temu nič pomagati. Gospodarstvo teži za zopetno vpeljavo zlate marke kot vrednostnega merila in plačilnega sredstva. Naloga valutne politike pa je, okreniti stremljenje gospodarstva za zlato marko tako, da ne bo prišlo do popolne razvredbe (repudiacije) papirne marke. Sredstvo je ustvaritev notranje-nemške zlate marke, ki sicer ne bo zakonito plačilno sredstvo in tudi ne mednarodno, pač pa bo stopila na mesto nakopičenih dolarskih bankovcev in v kritje služečih deviz, ki jih nemška veletrgovina po pravici imenuje obremenitev deviznega zaklada in plačilne bilance. Namepravna vpeljava nakazil na zlato marko je propadla vsled pomisleka glede kritja, kar pa je napačno, ker se ne sme spraviti vprašanje zlate marke v zavisnost od kritja. Vpeljava zlate marke je namreč mišljena samo kot sredstvo za nalaganje papirne, kot je namenjena za nadomestek samo onih deviz in bankovcev, ki so določeni za

poznejše zopetno kasiranje v papirno marko. Pri tej omenjeni nalogi pa obstoja prometna sposobnost zlate marke in njena gospodarska uporabnost v 23,82 ameriških centih (predvojno razmerje) temveč zadostuje, če je zagotovljena njena likvidnost za znesek papirne marke, ki odgovarja omenjenemu tečaju dolarja. Vendar pa mora vpeljava te zlate marke pripraviti pot poznejši valutni reformi, ki bo obstojala v tem, da bo sedaj provizorična zlata marka postala končnoveljavno zlato ali v zlatih devizah fundirano mednarodno plačilno sredstvo, poleg katerega bo papirna marka kot notranjenemško plačilno sredstvo ostala. Oblika vpeljave zlate marke mora torej biti: kratko- in dolgodobno vrednost obdržujoče sredstvo (naložni papir), nadomestek za dolarske bankovce, podlaga za giropromet v zlatih markah, predpriprava za bodočo valutno reformo. In tej obliki odgovarja sledeča možnost: 1. Pri državni banki se osnuje emisijski oddelek, ki ima premoženja in izdaja bankovce. 1000 dolarjev mora odgovarjati 4198 zlatim markam. 2. Oddelek za zlato marke dovoli državni kredit 500 milijonov zlatih mark, ki jih mora vrniti iz mednarodnega posojila. 3. Državna banka se obveže zlate bankovce zamenjati za račun države v papirne po urad. dolar. kurzu v razmerju 1:4.198—4. Krožeči bankovci in premoženje z emisijskega oddelka mora biti polno krito v zlatu ali zlatih devizah ali zlatem premoženju. Državi dovoljeno posojilo šteje do povračila zraven. 5. Ako pa preseže kritje vsoto 1 milijarde zlatih mark, je emisijski oddelek upravičen, bankovce likvidirati proti izplačilu New-York po omenjeni relaciji. — Sistem je torej naslednji: Država odda s pomočjo državne banke zlate bankovce iz 500 milijonskega posojila v promet, s čimer bo na dolarske bankovce koncentrirana potreba zadovoljena. S tem je dalje omogočeno stalno oberstujouče se fundirano posojilo, čigar vplačevanje se bo izvršilo v zlato-markinih bankovcih. Gre torej za strogo ločitev zlatih in papirnatih mark. Pri tem bi pa predvsem državna banka našla dobro oporo za vrednost papirne marke. Kajti zlata marka bi razbremenila devizni trg od onih sunkovitih deviznih kupčij, ki marko posebno slabijo, ker se v dobi slabega stanja marke industrija prekomerno zalaga z devizami. Z vpeljavo zlatih mark pa ima možnost izbegniti riziko poznejših podražitev deviz.

BORZA.

Zagreb, 14. febr. (Izv.) Devize: Dunaj 0.144 — 0.1455, Berlin 0.37 — 0.395, Bruselj 560 — 570, Budimpešta 3.90 — 3.95, Italija 490 — 496, London 479 — 481, Newyork 101.50 — 102.50, Pariz 620 — 630, Praga 305 — 306, Švica 1925 — 1930, Varšava 0.29 — 0.31. Valute: dolarji 98 — 99.50, avstrijske krone 0.1485 — 0.144, francoski franki 620 — 630, švicarski franki 1850 — 0, lire 485 — 488.75. Curih, 14. febr. (Izv.) Berlin 2.28, Holandija 210.60, Newyork 532.50, London 24.95, Pariz 32.20, Milan 25.50, Praga 15.80, Budimpešta 20.28, Zagreb 5.20, Bukarešta 2.60, Varšava 1.25, Dunaj 74.25, avstr. krone 75, Sofija 3.05.

PREDBORZA.

Zagreb 15. febr. (Izv.) 1 franc. frank 6.35 Din, 1 švic. frank 19.50 Din, 1 funt šterl. 485 Din, 100 mark 0.50 Din, 100 avstr. kron 0.1470 Din, 1 češka krona 3.09 Din, 1 lira 4.97 Din, 1 dolar 101 Din.

znala in radi slabe in zanemarjene vzgoje na 3 mesece težke ječe.

s Nehvaležen nočevalec. V gostilni Jožeta Meleta v Cirknici je nočeval stari, sodišču dobro znani in že večkrat predkaznovani tat Ivan Žnidaršič. Mož je drugi dan izginil in odnesel Meleta več zlatnine in obleke ter večje število starih srebrnjakov v skupni vrednosti 32.000 kron. Večji del ukradenih predmetov je policija našla, toda precej občutno so oškodovani nekateri, ki so ukradene predmete po nizki cenji kupili. — Žnidaršič je bil obsojen radi hudodelstva tatvine na 1 leto težke ječe.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Četrtek, 15. februarja: »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«. Red E.

Petek, 16. februarja: »Ugrabljene Sabinke«. Red A.

OPERA.

Četrtek, 15. februarja: »Vrag in Katra«. Izven.

Petek, 16. februarja: »Nižava«. Red C.

gl Vrag in Katra. Opera premijera v četrtek 15. t. m. V četrtek se vprizori v operi Dvořakovo opero »Vrag in Katra«. Prvič na slovenskem odru. Je to opera, s katero je Dvořak ob koncu devetdesetih let presenetil glasbeni svet, presenetil tako zelo, da so mu priznavali brezpogojno zmago tedanje nove operne smeri. — Anton Dvořak je rodome Čeh. Rojen je sin očeta, ki se je vse bolj brigal za glasbo, kakor za svoj pravi poklic in ki je v zgodnjih letih spoznal sinov talent. Mladi Dvořak se je kmalu posvetil edino glasbi. Bil je dolgo vrsto let član orkestra Narodnega divadla, igral je brezplačno orglje, prepisoval note, poučeval za neznanne denarce, poleg tega pa pridno komponiral vse polno velikih del, iz katerih so mnoga potem postala pravi glasbeni biseri. — Vsled njegove genijalnosti in absolutne nadarjenosti mu je bilo mogoče ustvarjati po vseh formah glasbene umetnosti, in tako vidimo, da so njegove vokalne, simfonične in komorne skladbe ravno tako dovršene, kakor njegove operne. — Wagnerijanec ni bil. Vsaj začetkom ne, dasi je bilo sem in tam vendarle že poznati čisto lahen vpliv velikega Nemca. Zatekel se je rajše h klasikom, k Bachu in Haydn in duševno tesno zvezan z njim je podal potem na klasičnem temelju nove lepote glasbene umetnosti. — »Vrag in Katra« je ena njegovih poslednjih oper. Po veliki pavzi, ko se je že mislilo, da Dvořak ne bo več komponiral opernih del, je naenkrat izdal opero »Vrag in Katra«, ki je pomenila za sedanji Češki glasbeni svet popoln prevrat. — Tu ni več starih forem, arij, duetov in takozvanih »Numeri«. Tu je že dramski dialog v wagnerskem stilu, h kateremu se je Dvořak pozneje tudi čisto vedoma priznal. Kakor vsa njegova dela, tako preveva tudi to opero zmogovito sveža ritmika, posebnost Dvořakova, ki mu je mahoma pridobila ves svet. — Poleg tega še skrajno srečno izbrani libreto, naivno-komičen, ki se je naravi Dvořakovi prilagajal kar najbolj mogoče. — Kdo ne pozna raznih variant pravljice o neumni bedasti Katri, po katero je prišel hudič, da jo odnese v pekel, kako se ubogi vrag potem kesa in prosi svojega vladarja, naj ga reši neznosne Katre in podkupi pastirja, da jo odnese iz pekla? In da si skoraj ne upa na svet po grešnike, samo da bi ne srečal hude Katre? — V prvem dejanju. V vaški gostilni godejo godei na žegnanju. Mladina veselo poje in pleše. Samo ovcar Jurček je nekam žalosten. Ni mu do veselja, ker mora tudi na tak praznik domov, pokes se strogemu oskrbniku. Toda eno pesmico mu naj muzikantje še igrarajo, potem hoče oditi. Kar stopi v sobo Katra s svojo materjo. Mladina prigovarja Jurčku naj vendar ostane, že radi Katre. On pa jo noče, češ niti norec ne bi vzel je, — in odide. Fantje plešejo z dekleti, samo Katra sedi sama in sitna pri mizi. Nihče je ne mara, vse jo zasmehuje. In ni čuda, da se razjezi in izblekne, da bi tudi s hudičem plesala, če bi prišel. — Komaj da je dobro spregovorila svojo željo, že se pojavi med vrati hudič v lovski obleki, pozdravlja joč navzočo in povpra-

šujoč, jeli so s kneginjo in njenim oskrbnikom zadovoljni. Vse se pritožuje in želi, da bi tudi kneginjo in oskrbnike vzel vrag. Pomenljivo se nasmehne hudič in prisede h Katri. Pogovarja se z njo, napije ji in končno jo povabi na ples. Fantje in dekleta s smehom opazujejo nenavadni ples, tembolj še potem, ko vrag povabi Katro, naj gre z njim na njegov grad. Katra privoli, vrag potrka na tla in izgine s Katro v zemljo. Vse je začudeno, Katrina mati joka za svojo hčerko, samo junaški Jurček, katerega je pognal valpet iz službe, se odloči poiskati Katro in jo vrniti žalostni materi. In skoči za obema skozi odprtino zemlje v pekel. — V drugem dejanju vidimo peklo. Hudiči igrajo karte. Velikanski vrič mora pomiriti strogi Lucifer, ki pozivlja tolpo hudičev k miru. Tudi za Marbuela poprašja, če se je že vrnil Marbuela seveda še ni in medtem pripoveduje vratar o kratki knegnji in njenem oskrbniku, ki sta oba že davno zrela za pekel in da je Lucifer poslal Marbuela po knegnju. Takoj nato se zasliši trkanje na vrata. Marbuel se vrača. Na hrbtu pa mu tiči Katra, katera noče več z vrata, rokoč, če jo je že prinesel v pekel, naj jo še nazaj nese. Tudi Lucifer pride ob času, ko vstopi Jurček, ki hoče vzeti Katro nazaj. Lucifer ve, da Katra še ne spada v pekel, zato dovoli Jurčku, da odnese Katro na svet. Toda križi Katra noče pustiti Marbuela. Jurček pa v sili svetuje Luciferju, naj ji pokaže zlate verige, po katerih bo gotovo segla. In res, Katra se ne more premagati in uide za hudičem, ki ji je pokazal zlato verigo. Marbuel je prost in sedaj pripoveduje svojo zgodbo o kneginji in oskrbniku. Lucifer ju obsodi, z naročilom naj se Marbuel takoj odpravi po kneginjo. Samo Jurčka še naprosi, naj odnese Katro iz pekla. Obljubi mu zato tole: Vrag pojde po oskrbnika, katerega bo potem Jurček rešil iz njegovih krempljev; oskrbnik pa bo Jurčka poplačal s pravim zlatom. Le kneginje ne sme osvoboditi. Jurček privoli in da bi Katro spravil iz pekla, ji pokažejo še velik ples in vsemogoče peklenske lepote. Na koncu zapleše tudi Jurček s Katro, ko pa sta v plesu blizu vrat, je potisneno iz pekla. V peklu zavlada splošno veselje, da so se iznebili energične Katre. — Tretje dejanje. Vsa v strahu pričakuje kneginja, da jo vzame vrag. Spominja se prerokbe in se kesa vseh svojih krstosti napram zatiranemu narodu. Le njena komornica jo tolaži, češ, rešil jo bo Jurček, ki je rešil tudi oskrbnika. Maršal pripelje Jurčka, ki obljubi rešiti kneginjo, le pod pogojem, da odpravi tlako. Kneginja je pripravljena in maršal mora razglasiti odpravo tlake ljudstvu, ki se je zbralo pred gradom, da vidi kako bo hudič jemal kneginjo. Jurček pošlje kneginjo v njene sobe, nudi vse potrebno za sprejem Marbuela in pošlje po Katro, kateri razloži, da pride po kneginjo ovi vrag, ki jo je tako grdo opeharil. Sedaj, da je najboljši čas, da se mašouje. Seveda, Katra je takoj vsa navdušena. Skritjeta se in ko pride Marbuel po svojo žrtev, se spusti Katra nanj. Marbuelu je več za svojo varnost in udobnost, zato uteče, rekoč, da raje zgubi pol pekla, kakor da bi srečal zopet Katro. — Kneginja je rešena in bogato nagradi Katro in Jurčka. Svojemu ljudstvu pa obljubi večno naklonjenost in ljubezen. V neizmerno radosti se pride narod poklonit kneginji, ki ga kneginja bogato pogosti.

Izdaja konzorcij »Ljudskega dnevnika.« — Odgovorni urednik Fr. Jerab. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Izpred sodišča.

s Nevarna tatica. Po očetovi smrti je šla mlada Marija Mivškova iz Tržiča s svojo materjo k stricu v Ameriko. Kmalu pa se je vrnila nazaj, češ da jo je stric sovražil in da so tam bolj stradali kot pri nas vse štiri leta med vojno. Dekle se je potopalo okrog brez dela. Izrabilo je vsako priliko ter ukradla, kar je dobila, osobito pa je odnesla več strankam perilo. Še rajše pa je šla s kakim moškim, kateremu je v samotni med ljubimkovanjem pobrala denar, ure i. dr. Izdajala se je tudi pod napačnim imenom: Marija Krajnik. obsojena je bila, ker je večinoma pri-

